Bat. Gen.
VI
133

E VI
133

NAAR

NEÊRLANDSCH INDIË!

AANWIJZING

hoe men zich voor het Leger in Indië kan verbinden; benevens opgave van voordeelen en uitzigten, welke de koloniale dienst aanbiedt.

UITGEGEVEN
MET VOORKENNIS VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG.

'S GRAVENHAGE,
M. J. VISSER.
1861.

Gedrukt bij H. L. Smits, te 's Hage.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. & W.

40 Kab

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 792/PN-Museum/2010
ISBN - ID : 8039260
ISSN - ID : 0709125411
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

NAAR
NEÊRLANDSCH INDIË!

AANWIJZING

hoe men zich voor het Leger in Indië kan verbinden;
benevens opgave van voordeelen en uitzigten, welke
de koloniale dienst aanbiedt.

UITGEGEVEN
MET VOORKENNIS VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

'S GRAVENHAGE.
M. J. VISSER.

1861.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENN.

INHOUD.

	Bladz.
VOORWOORD	V
ALGEMEENE INLICHTINGEN	7
VEREISCHTEN TOT HET AANGAAN EENER VERBINDTENIS EN OMSCHRIJVING DAARVAN	8
DADELIJKE VOORDEELEN AAN EEN ENGAGEMENT VERBONDEN.	12
VERBLIJF TE HARDERWIJK	13
OVERTOGT NAAR INDIE	14
VERZORGING, UITZIGTEN EN BELOONINGEN GEDURENDE DE DIENST	16
BELOONINGEN NA TROUW VOLBRAGTE DIENST	20

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VOORWOORD.

Van meer dan eene zijde is de opmerking gemaakt: dat het publiek in ons Vaderland niet voldoende bekend is met den weg dien een man of jongeling behoort in te slaan, om zich voor de dienst bij 's Konings troepen in Nederlandsch Indie te verbinden, noch met de voordeelen en gunstige uitzigten, welke de dienst bij het leger in die rijke, overzeesche bezittingen biedt aan den ongeletterden maar krachtigen arbeider of den fikschen boerenzoon, zoowel als aan den meer beschaafden, goed ontwikkelden jongeling.

Die opmerking komt mij juist voor, even als de bewering: dat onkunde nopens de bewijsstukken en bescheiden, welke een vrijwilliger tot zijne indiensttreding behoeft, menig knappen jongen belet zich tot eene verbindtenis aan te bieden.

Een en ander is evenzeer te bejammeren in het belang van het Indische leger, als van de vaderlandsche jongelingschap. Het leger blijft daardoor verstoken van een aantal goede, Nederlandsche soldaten; en menig jong mensch mist het pad, dat hem tot eer en tot fortuin kan voeren.

Een middel om aan bedoelde bezwaren te gemoet te komen is meermalen aangeduid.

Het bestaat in het algemeen verspreiden van eene beknopte,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

duidelijke aanwijzing van al hetgeen den belangstellende te weten noodig is.

In de volgende bladen heb ik getracht iets dergelijks te geven. Ik had misschien korter, zeker veel uitgebreider kunnen zijn: maar vlei mij dat deze Aanwijzing *voldoende zal worden geacht.*

Openlijk betuig ik mijnen dank aan allen, die door hunne voorlichting en mededeelingen mij behulpzaam zijn geweest in de zamenstelling van dit boekske.

Indien ik, door het uitgeven van deze bladen, aan eenige Nederlanders een eervolle loopbaan mag wijzen, en aan het roemrijke Indische leger eenige goede vrijwilligers bezorgen, zal ik mijne moeite rijkelijk beloond achten.

April 1861. De Schrijver.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ALGEMEENE INLICHTINGEN.

De Koloniale werving is in het bijzonder opgedragen aan de Plaatselijke- en Garnizoens-Kommandanten.

In elke plaats waar eene bezetting ligt, hoe klein ook, en bovendien daar waar zich alleen een plaatselijk-adjudant bevindt, is dierhalve gelegenheid om zich voor de dienst bij het Leger in Indie te verbinden.

Daar kan men ook inlichtingen te dezer zake bekomen, welke met voorkomendheid worden gegeven.

Iedereen, hij zij burger, militair, veldwachter of wat ook, bloedverwant van den rekruut of niet, kan eenen rekruut aanbrengen en daarvoor de vastgestelde premie, die thans op *f* 10.— is bepaald, ontvangen.

Hij biedt daartoe zelf den rekruut ter dienstneming aan, bij de bovengemelde autoriteit, door wiens zorg hij de aanbrengpremie ontvangt, zoodra de aangeworvene bij het werf-depôt is goedgekeurd.

De aanneming voor de koloniale dienst geschiedt, in den regel, als soldaat bij het wapen der Infanterie, voor zes jaren, naar verkiezing met of zonder handgeld.

De voor deze dienst aangenomen rekruten worden met reisgeld, ad 12 cent per uur, en gewoonlijk onder geleide van een' korporaal, gedirigeerd op het Koloniaal werf-depôt te *Harderwijk*.

Daar kunnen zij zich ook persoonlijk aanmelden om zich te engagéren.

Al de bewijsstukken aan vrijwilligers voor de krijgsdienst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

of ten dienste van de Militie uit te reiken of gevorderd wordende, zijn vrij van zegel. (Wet van 3 October 1843.)

Zij worden kosteloos afgegeven.

Een bepaalde vorm is voor niet één bewijsstuk aangewezen, met uitzondering van het attest model L_a. L. L. (bewijs van voldoening aan de Nationale Militie).

Voor de Nationale Militie geeft de dienst bij de Koloniale troepen hetzelfde regt aan een' broeder tot vrijstelling, als die welke bij eenig korps hier te lande is of wordt gepresteerd.

VEREISCHTEN TOT HET AANGAAN EENER VERBINDTENIS EN OMSCHRIJVING DAARVAN.

Als rekruten voor de koloniale dienst worden aangenomen:

a. Ongehuwde Nederlanders van 18 tot 40 jaar, en tot 44 jaar, wanneer zij te voren gediend hebben, die eene lengte bezitten van minstens 1,57 el, gezond en vrij van gebreken zijn.

Zij moeten voorzien wezen van:

1°. Een extract uit het geboorteregister.

Dit extract (geboorte-acte) wordt aangevraagd bij het gemeentebestuur en opgemaakt door den ambtenaar van den burgerlijken stand.

Kan zoodanig stuk niet geproduceerd worden, dan is het door een extract uit het doop-register, eene acte van bekendheid of dergelijk authentiek stuk te vervangen.

2°. Een bewijs van goed gedrag.

De Burgemeester, als hoofd van de politie in de gemeente, geeft het bewijs van goed gedrag af.

Heeft de betrokken persoon een vonnis te zijnen laste, dan kan de Burgemeester het daarin doen vermelden en verklaren hoe, *sedert* dien tijd, *diens* gedrag is geweest.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De militaire autoriteit beslist dan, of de rekruut al dan niet kan worden toegelaten, daar correctioneele veroordeelingen wegens vechterij, mishandeling of jagtdelicten enz. niet van de dienst uitsluiten.

3o. Een bewijs van voldoening aan de Nationale militie.

Dit bewijs (attest L_a L. L.) wordt alleen afgegeven door den Commissaris des Konings in elke provincie.

De belanghebbende behoeft zich tot het bekomen daarvan, niet in persoon naar de hoofdplaats van het gewest te begeven; vermits het plaatselijk bestuur daartoe aanvrage kan doen, hetgeen, in den regel, geschiedt.

Die 40 jaren oud zijn behoeven zoodanig stuk niet over te leggen.

4o. Een bewijs van toestemming van vader, moeder (zoo de vader overleden is), of voogd, of wel van hem, aan wien het toezigt over hen is aanvertrouwd, voor zooveel zij minderjarig zijn (den vollen ouderdom van 23 jaren niet hebben bereikt).

Dit bewijs moet inhouden, dat de jongeling het ouderlijk huis mag verlaten en zich als vrijwilliger engageren.

De handteekening van hem die het afgeeft, moet, ten bewijze van echtheid, door den Burgemeester worden gelegaliseerd.

Jongelingen, die in een weeshuis of dergelijk gesticht zijn opgenomen, leggen de toestemming over van de Regenten of bestuurders.

Gepasporteerde militairen van het leger hier te lande, (ontslagen na 1 Julij 1849) behoeven slechts over te leggen hun paspoort en het daarbij aan hen uitgereikt certificaat van goed gedrag.

Zijn zij langer dan drie maanden buiten dienst geweest, tevens het bewijs van goed gedrag, bij punt 2 bedoeld.

Gepasporteerde militairen van het koloniaal leger, gewezen mariniers, tamboers of pijpers van het korps mariniers, en ontslagen schepelingen leggen hun paspoort over, doch in plaats van het certificaat van goed gedrag, een extract uit het strafregister of uit het conduite-boekje.

Zijn zij hiervan niet voorzien, dan moeten die stukken door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de betrokken autoriteit worden gevraagd, aan den chef van het koloniaal werf-depot, bij dien van het korps Mariniers of aan den Minister van Marine.

In afwachting daarvan worden deze rekruten voorloopig aangenomen tegen een daggeld van 25 cent.

Voormalige onderofficieren en korporaals van het Indische leger, die, na ten minste acht jaren in Indië te hebben gediend, zich hier te lande tot een nieuw engagement voor de koloniale dienst aanmelden, binnen *een jaar* nadat aan hen het paspoort, wegens expiratie van dienst is uitgereikt, kunnen weder in hunnen vorigen graad worden aangenomen, voor zooverre zij namelijk in Indië tot een reëngagement in dien graad zouden zijn toegelaten.

Bij zoodanig engagement wordt noch gratificatie noch aanbrengpremie toegekend.

Die onderofficieren en korporaals genieten echter dadelijk reisgeld enz., naar den graad waarin zij zijn aangenomen.

b. Gehuwde Nederlanders, die, bij de boven aangewezen bescheiden, overleggen eene schriftelijke, behoorlijk gelegaliseerde verklaring van hunne echtgenooten, dat deze met hun in dienst treden genoegen nemen en zich verbinden hare mannen niet naar Indië te zullen volgen.

c. Ongehuwde vreemdelingen, doch geene anderen dan Denen, Nooren en Zweden, van 18 tot 40 jaar, die ten aanzien van physieke geschiktheid voldoen aan de voorwaarden voor Nederlanders gesteld. Zij moeten voorzien zijn van een bewijs van goed gedrag. Zoo zij kort geleden uit de militaire dienst zijn ontslagen en een behoorlijk paspoort overleggen, kan dit tevens gelden als bewijs van goed gedrag.

De vreemdelingen moeten zich verbinden voor twaalf jaren om te dienen *in* of *buiten* Europa, met bepaling dat de tijd, dien zij in de koloniën doorbrengen, dubbel zal worden gerekend. Gedurende hun verblijf hier te lande worden zij bij een der korpsen van het leger ingedeeld.

Ieder rekruut teekent eene engagementstaat in drievoud, waarbij hij zich tot de dienst verbindt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Die acte vindt men in haar geheel hierachter. (Bijlage A.)

Voor personen die niet kunnen schrijven is zij eenigzins gewijzigd.

De rekruut wordt vervolgens geneeskundig onderzocht en, na goedkeuring, worden hem de krijgswetten voorgelezen, opdat hij wete waarnaar zich te gedragen. Van deze voorlezing teekent hij een bewijs in duplo.

Zij, die als lotelingen en nummer-verwisselaars tot de *Nationale militie* behooren, kunnen almede bij de koloniale troepen overgaan.

Zij moeten zich tot dat einde, voorzien van hun verlofpas en van de bewijzen hiervoren onder N°s. 2 en 4 opgegeven, aanmelden bij den Provincialen Adjudant, in de hoofdplaats van het gewest waaruit zij herkomstig zijn, of bij den kommanderenden officier van het korps, waarbij zij zijn ingelijfd.

Door de zorg van deze autoriteiten worden zij toegelaten tot eene verbindtenis, volgens art. 171 der wet van den 8sten Januarij 1817, bij een der korpsen van het Leger; onmiddelijk daarop teekenen zij een accoord in triplo voor de koloniale dienst, waarna zij aan het Departement van Oorlog worden voorgedragen, tot overplaatsing bij het O.-Indische Leger.

Zonder loting ingelijfde miliciens kunnen zich op gelijke wijze verbinden. Milicien-plaatsvervangers mogen tot zoodanige overplaatsing eerst dan in aanmerking worden gebragt, wanneer de geremplaceerden zich, door het storten eener som van *f* 150.—, overeenkomstig art. 33 der wet van 1820, van alle verantwoordelijkheid voor hunne plaatsvervangers hebben ontslagen.

Al deze militairen worden gedurende hunnen overigen militiedienstijd als gedetacheerd gevoerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DADELIJKE VOORDEELEN AAN EEN ENGAGEMENT VERBONDEN.

Aan iederen rekruut voor de koloniale dienst, die zulks verlangt, wordt een handgeld van Honderd-vijftig gulden (*f* 150) toegekend.

Zoodra hij voorloopig aangenomen en voor de dienst geschikt verklaard is, kan hij, al dadelijk, uitbetaling erlangen van 1/4 gedeelte van dat bedrag.

De overige *f* 112,50 worden hem, na zijne indienststelling te Harderwijk ter hand gesteld.

Het aannemen van dat handgeld benadeelt den vrijwilliger niet in zijne bevordering; het verhindert niet dat hij later tot officier bij het Indische Leger kan worden benoemd.

Voor de reis naar *Harderwijk* geniet de rekruut reisgeld, tegen 12 cent per uur. Op marsch heeft hij aanspraak op de voorregten aan alleen reizende militairen toegekend.

Met den dag na zijne aankomst treedt hij in het genot van soldij, en ontvangt 1 1/2 ℔ brood daags.

Miliciens die zich voor de koloniale dienst verbinden, hebben aanspraak op gelijke gratificatie als vrijwilligers van het Leger, doch ontvangen dan geen premie bij hunnen overgang tot de staande armée, of geven die terug als zij ze reeds hebben genoten.

Vreemdelingen ontvangen slechts *f* 120 handgeld.

Onderofficieren en manschappen van het leger, hier te lande, die zich voor de koloniale dienst verbinden, genieten de volgende gratificatiën:

	Onderofficieren.	Korporaals.	Manschappen.
Van het wapen der Infanterie	*f* 140	*f* 125	*f* 120
Id. Kavalerie	„	„	150
Id. Artillerie	150	150	150
Van het bataillon Mineurs en Sappeurs	„	„	120

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Het aannemen der bovenstaande gratificatiën is geen beletsel tegen eene eventueele toelating tot het examen voor den rang van 2^{den} Luitenant in Indië.

VERBLIJF TE HARDERWIJK.

Hier wordt de nieuw aangekomen, voor 's Rijks rekening, behoorlijk gekleed en uitgerust.

Zijne uniform van donker blaauw laken, met geel koperen knoopen, is net en sierlijk genoeg om er zich overal mede te vertoonen.

Zijn tractement is gelijk aan dat van de Infanterie hier te lande.

De menage is goed, en het zakgeld toereikend.

De vrijwilliger ontvangt hier, zonder korting, het bedrag dat hem nog aankomt van het bedongen handgeld.

Veeltijds erlangt hij nog verlof naar zijne woonplaats, om zich t' huis met de zijnen, nog eens vrolijk te maken en tevens afscheid te nemen.

Te Harderwijk is alles voorbereiding voor zijn vertrek naar Indië, en de dienst die hij daar zal verrigten.

Van deze plaats vertrekken de militairen, in detachement vereenigd, gewoonlijk onder vrolijk gezang of muziek en met de Nederlandsche vlag aan 't hoofd, naar de stad waar zij worden ingescheept op het vaartuig, dat hen naar de overzeesche bezittingen zal overvoeren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

OVERTOGT NAAR INDIE. [1])

Vermits jaarlijks slechts een klein getal militairen naar *Suriname* en naar *Curaçao* wordt uitgezonden, heb ik gemeend in alles meer het oog op *Oost-Indië* gevestigd te moeten houden.

Intusschen zij hier aangeteekend, dat het engagement en bijna al het overige voor de militairen, die naar *West-Indië* gaan, hetzelfde is als voor die bestemd naar de *Oost.*

De onderofficieren en manschappen voor de eerstgenoemde Koloniën worden, in *Harderwijk*, gekozen uit de daar aanwezige die zich vrijwillig aanmelden om in die gewesten te dienen.

Hun worden, in den regel, premiën toegekend, die voor 1860 bepaald waren als volgt:

aan een' onderofficier . . . . *f* 60.—.
„ „ korporaal . . . . . - 30.—.
„ „ soldaat . . . . . - 20.—.

Hoewel in die landen de militairen het mede zeer goed hebben, zoo zijn dáár, waar niet gestreden wordt, ook geene lauweren te behalen. Het uitzigt op bevordering is er ook minder gunstig dan in *Oost-Indië.*

Eer de reis aanvangt worden de militairen, die naar *Oost-* of *West-Indië* gaan, voorzien van de noodige scheepskleeding.

Die voor Oost-Indië ontvangen, almede voor 's Lands rekening, elk twee nachtbroeken en twee kabaaijen.

In den regel worden de troepen met koopvaardij-schepen overgevoerd.

Gemiddeld duurt de reis naar West-Indië 40, en die naar Oost-Indië 110 dagen.

---

[1]) Het bestek van dit werkje gedoogt niet in bijzonderheden te treden, nopens de wijze van zijn van onze krijgslieden, gedurende de reis naar Java en het verblijf in Oost-Indië.

Wie daarover, in levendigen stijl, veel belangrijks en treffends wenscht te lezen, verwijs ik naar de „Herinneringen uit de loopbaan van een' Indisch officier", welke, door den verdienstelijken Majoor W. A. VAN REES, zijn en worden medegedeeld, in den jaargang 1860—61 van *Het Vaandel*, vernieuwd tijdschrift onder redactie van P. F. BRUNINGS, kapitein der Infanterie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Vóór het vertrek, wordt elk soldaat, bestemd naar *Oost-Indië*, een voorschot te goed gedaan, van soldij voor drie maanden.

Hiervan wordt $^2/_3$ besteed tot aankoop van de volgende benoodigdheden voor de reis, als: wijn, augurkjes, azijn, zeep, pruim- of rooktabak, pijpen, damborden, lotto-spellen enz.

Het overige $^1/_3$ wordt aan den Kommandant van het detachement afgedragen.

Hiervan kan deze aankoopen, wat de manschappen verlangen, van boeken, sigaren, muziek-instrumenten, muziek, schermgereedschap, kleer- en schoenmakers-benoodigdheden enz.

Aan boord logeren de onderofficieren en manschappen tusschendeks. Ieder man slaapt afzonderlijk in eene hangmat.

Eten en drinken zijn op de uitreis uitmuntend.

Hieronder volgt de opgave van hetgeen aan een detachement van 170 man, gedurende eene reis naar Java is verstrekt:

Dagelijks aan elk man een glaasje genever, en van de aangekochte versnaperingen een rantsoen rooden wijn, azijn en augurkjes.

Rantsoen voor allen, per week:

6 pond zout;
2 kop mosterdzaad;
1 vaatje augurkjes;
1 id. azijn;
23,5 pond koffij;
17,5 „ suiker.

De manschappen waren in groepen (bakken) van tien man afgedeeld.

Iedere bak ontving wekelijks:

20 pond Scheepsbrood;
2,5 „ Boter;
2,5 „ Kaas;
1,0 „ Uijen;
1,0 „ Stroop;
0,5 „ Peper;
2 ingelegde komkommers;
1 vaatje bier (bij doorgaand warm weder 2 vaatjes.)

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De schaftorde, die met gering verschil op meest alle schepen wordt gevolgd, was deze:

Alle morgen aten de militairen gort, zooveel zij verkozen;
Des Zondags middags: aardappelen met kool en 2 pond spek;
„ Maandags „ graauwe erwten, met 5 pond vleesch;
„ Dingsdags „ groene erwten, met 2 pond spek;
„ Woensdags „ bruine boonen, met 5 pond vleesch;
„ Donderdags „ erwtensoep, met 2 pond spek;
„ Vrijdags „ aardappelen, met 2 pond stokvisch;
„ Zaturdags „ witte boonen, met 2 pond spek.

De hoeveelheid vleesch- en spek is berekend voor 10 man.

De werkzaamheden van de troepen bestaan aan boord, in het behulpzaam zijn van de equipage in het schoonhouden van het schip, het verrigten van scheepswerk, als: zeilen bijzetten of wegnemen, touwwerk opschieten enz.

Verder wordt de tijd doorgebragt met theoretisch onderrigt, schoolonderwijs, schermen, dansen, lektuur, spelen, het maken van muziek, en dikwijls met het geven van kleine tooneelvoorstellingen.

Bovendien zorgt ieder man voor den zindelijken staat en het onderhoud van zijn kooigoed en van zijne kleeding- en equipement-stukken.

Des Zondags wordt, in den regel, godsdienstoefening gehouden.

VERZORGING, UITZIGTEN EN BELOONINGEN GEDURENDE DE DIENST.

Alle onderofficieren en manschappen worden voor rekening van het Land gekleed, geëquipeerd en gewapend.

De uniform in Indië is goed en doelmatig. Op vaste tijdstippen wordt de kleeding vernieuwd of aangevuld; zoo dat b. v. een man bij zijne eerste uitrusting 2 hemden ontvangt, en elk jaar, kosteloos, weder 3 hemden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De soldijen voor Europeanen zijn bepaald als volgt:

GRADEN.	PER DAG.								AANMERKINGEN.
	Inf.		Sapp.		Artill.		Kaval.		
	Gl.	dt.	Gl.	dt.	Gl.	dt.	Gl.	dt.	
Adjudant-onderofficier	1	30	1	50	1	50	1	50	
Vaandel- of Standaarddrager . .	1	30	„	„	„	„	1	50	
Sergeant-majoor of Opperwachtm.	1	„	1	10	1	10	1	10	
Sergeant-majoor-vuurwerker . . .	„	„	„	„	1	31	„	„	
Sergeant-vuurwerker	„	„	„	„	„	108	„	„	
Sergeant, Wachtm. of Fourier .	„	90	„	100	„	115	„	115	
Staftrompetter	„	„	„	„	„	115	„	115	
Trompetter	„	„	„	„	„	80	„	80	
Korporaal-tamboer of Korporaal-hoornblazer	„	50	„	„	„	„	„	„	
Korporaal of Brigadier	„	50	„	60	„	60	„	60	
Tamboer of Hoornblazer	„	45	„	„	„	„	„	„	
Fuselier, Sappeur en Kanonnier 1e kl. of Kavalerist	„	40	„	50	„	50	„	50	
Sappeur of Kanonnier 2e klasse .	„	„	„	45	„	45	„	„	
Zadelmaker	„	„	„	„	„	„	1	10	
Smid, Wagen- en Zadelmaker .	„	„	„	„	„	50	„	„	En voorts *f* 8 's maands toelage.
Geweer-, Kleer- of Schoenmaker en Hoefsmid.	„	„	„	„	„	„	„	„	Volgens hunnen graad bij het wapen waartoe zij behooren.

De Europ. onderofficieren en manschappen ontvangen per dag een ration vivres, of indemniteit daarvoor.

Dat ration bestaat uit:

$1^1/_3$ ℔ Rijst,
$^3/_4$ „ versch rundvleesch,
$^1/_{25}$ „ koffij,
$^1/_{120}$ „ peper,
$^1/_8$ „ zout,
$^1/_{90}$ kan europ. azijn,
$^1/_{3000}$ vadem brandhout, en
$^3/_{1000}$ kan lampolie.

Voor *Java* en *Madura*, en de *Padangsche boven- en benedenlanden*, is dit in geldswaarde berekend, op 22 duiten.

Voor andere plaatsen beloopt het iets meer of minder.

De voeding in Indië is goed en wordt, overeenkomstig het

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

klimaat, de wijze van leven van den soldaat en de plaats waar hij zich bevindt geregeld.

Nederlander te zijn is in de Koloniën en vooral bij het Leger, reeds eene krachtige aanbeveling.

Ieder die zijn gezond verstand heeft, zich goed gedraagt, en zich een weinig moeite wil geven, kan verzekerd zijn, dat hij tot korporaal en tot onderofficier wordt bevorderd.

Die zich als onderofficier goed gedraagt, zijne pligten kent en vervult, lezen, schrijven en rekenen kan, zich de beginselen van geschiedenis en aardrijkskunde heeft eigen gemaakt, ziet zich het vooruitzigt geopend om officier te worden.

Op *Java*, te Meester Cornelis, is eene voortreffelijke Militaire school, waar brave en verdienstelijke onderofficieren, door kundige officieren worden opgeleid, en onderwezen in alle vakken die bij het examen voor 2^{den} Luitenant worden behandeld.

Daar zijn, in eene nette kazerne, 80 onderofficieren gelogeerd, die twee aan twee eene afzonderlijke kamer hebben.

Zij verblijven 2 jaren aan de Militaire school, waar zij geene andere dienst verrigten dan die met hunne opleiding tot officier in verband staat.

Na verloop van dien tijd mogen zij het officiers-examen afleggen.

Het programma van dat examen is achter dit werkje gevoegd. (Bijlage C.)

Ook onderofficieren, die deze school niet bezocht hebben, kunnen aan het examen deelnemen; terwijl menig onderofficier de epaulet ontving als belooning voor betoonde dapperheid en heldenmoed.

Bovendien heeft het Zijne Majesteit behaagd te bepalen, dat onderofficieren, die zes jaren in Indië hebben gediend, drie jaren dien graad bekleeden en zich voorbeeldig en eervol gedragen, een ligter examen kunnen afleggen om tot 2^{en} Luitenant bij de Infanterie te worden benoemd.

Ieder onderofficier die, in Indië, tot officier wordt bevorderd, ontvangt tegelijkertijd eene gratificatie van *f* 800.— om zich te kleeden en in te rigten.

Niet alle soldaten kunnen officier worden. Dat zulks ook

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

niet noodig is om zich, na trouw volbragte dienst, een' zorgeloozen ouden dag te verzekeren, zal verder in dit en het volgend hoofdstuk worden aangetoond.

Die na zes jaren dienst zich op nieuw verbindt voor 2, 4 of 6 jaren ontvangt handgeld, berekend tegen *f* 10.— voor elk jaar; bovendien een onderscheidingsteeken (chevron), en verhooging van soldij à 7 duiten daags.

Wie zich voor 6 jaren reëngageert krijgt daarenboven, twee blaauw katoenen pantalons en 2 paren europesche of 4 paren inlandsche schoenen ten geschenke.

Die gunstige bepalingen zijn ook van toepassing op volgende reëngagementen.

De bronzen medaille voor trouwe dienst wordt na 12 dienstjaren (6 Indische) toegekend, meestal met eene gratificatie van *f* 12.—.

In Oost-Indië kan de militair gemakkelijk wat ter zijde leggen. Het Gouvernement is hem daarin zeer behulpzaam.

Dáár bestaat eene Spaarkas.

Wat de soldaat, telken 5 dagen, van zijne soldij wil laten staan wordt in de spaarkas belegd, tot een maximum van *f* 1000.—.

Van dit geld wordt hem 5 percent rente te goed gedaan.

Ik noem nu, wel het laatst maar niet het minst, wat ieder soldatenhart van geheimzinnige aandoening doet trillen: DE MILITAIRE WILLEMS-ORDE, dat Koninklijk huldeblijk voor Moed, Beleid en Trouw, het eerekruis dat de borst versiert van zoo menig dapperen van het Indische Leger, te regt trotsch op deze ridderlijke onderscheiding! De eenvoudige soldaat kan, zoowel als de Generaal, dat schitterend eereteeken verdienen.

Vraagt men, of die eer dikwijls aan soldaten te beurt valt? Ik antwoord: van 12 September 1818, tot 4 April 1856 zijn (volgens Les Fastes Militaires), van de Zee- en Landmagt, in Oost-Indië, niet minder dan 414 schepelingen en militairen *beneden* den rang van officier, benoemd tot Ridders der 4e klasse van de Militaire Willems-orde.

Nog zeer onlangs is aan een' sergeant de groote eer te beurt gevallen van tot Ridder van de 3e kl. dier Orde te worden bevorderd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De naam van dien braven verdient alom bekend te zijn: het is G. J. TER WOORD, sergeant van de artillerie.

Om de eer en het voordeel aan te wijzen, verbonden aan het Lidmaatschap van de Willems-orde, is hierachter gevoegd een Uittreksel uit hare Statuten. (Bijlage B.).

BELOONINGEN NA TROUW VOLBRAGTE DIENST.

Onderofficieren en manschappen, die met paspoort of gagement afgaan, en niet verlangen in Indië te blijven, worden voor 's Lands rekening naar Nederland teruggevoerd.

Zij bekomen een voorschot van 122 dagen soldij der Infanterie.

De helft van die som wordt hun vóór het vertrek ter hand gesteld; de andere helft na aankomst in Harderwijk.

Zij, die terugkeeren na meer dan 12 jaren dienst of tengevolge van bekomen wonden, ontvangen in Nederland, behalve het gagement enz., waarop zij aanspraak hebben, eene gratificatie van *f* 25.

PENSIOENEN EN GAGEMENTEN.

Omtrent de pensioenen van Hoofd- en verdere officieren van het Indisch leger zij alleen gemeld dat deze, voor bijna alle rangen, gelijk zijn aan de activiteits-tractementen voor die rangen bij de Infanterie van de armée hier te lande vastgesteld.

De jaarlijksche gagementen voor militairen van de landmagt in Indië, zijn sedert 1°. Januarij 1860, geregeld als volgt:

Voor een' militair-opzigter 1e klasse. . . . . *f* 600.—
„ „ idem 2e „ . . . . . „ 500.—
„ „ idem 3e „ . . . . . „ 400.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor een' Adjudant-onderofficier, wapen-contrôleur bij de geweermakerschool. . . . . *f* 600.—
„ „ Magazijnmeester der Artillerie van de 4e klasse. . . . . „ 400.—
„ „ adjudant-onderofficier. . . . . „ 300.—
„ „ sergeant-majoor. . . . . „ 240.—
„ „ sergeant of fourier. . . . . „ 216.—
„ „ korporaal. . . . . „ 180.—
„ „ soldaat. . . . . „ 144.—
„ „ werkman, bij de kompagnie artillerie-werklieden, der 1e klasse . . . . . „ 240.—
„ „ idem 2e „ . . . . . „ 216.—
„ „ idem 3e „ . . . . . „ 180.—
„ „ leerling bij opgemelde kompagnie. . . . . „ 144.—

Het pensioen en gagement worden geregeld naar den rang of graad, waarin de belanghebbende gedurende de twee laatste jaren vóór het tijdstip van pensionering werkelijk heeft gediend, of waaraan hij gelijk gesteld is geweest.

Bij de berekening van den diensttijd wordt elk jaar dienst in Indië, gerekend voor twee jaren.

Het pensioen of gagement wordt verleend: *op aanvrage van den belanghebbende;*

a. wegens 40jarige dienst;

b. wegens verwonding of verminking in den strijd bekomen of veroorzaakt door gevorderde of bevolen diensten;

c. wegens ziels- of ligchaamsgebreken, veroorzaakt door gevorderde of bevolen diensten;

Kan verleend worden zonder aanvrage van den belanghebbende, o. a.,

d. wegens 40jarige dienst, al bestaan er verpligtingen tot het volbrengen van meer dan 40jarige dienst;

e. in de gevallen onder *b* en *c* aangewezen;

f. wegens verwonding, verminking, ziels- of ligchaamsgebreken, niet ontstaan in den strijd, noch veroorzaakt door gevorderde of bevolen diensten, mits niet het gevolg zijnde van eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag, en voor zooveel betreft militairen beneden den rang van

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

officier, gepaard gaande met een' effectieven diensttijd van ten minste 8 jaren, die tot het toekennen van gagement geldend zijn.

Ziels- en ligchaamsgebreken, ontstaan door den invloed van het luchtgestel of door omstandigheden, verrigtingen en vermoeijenissen, verbonden aan de militaire dienst, welke niet te velde wordt verrigt, worden gerangschikt onder die boven, bij punt *f*, bedoeld.

Militairen beneden den rang van officier, die onder het bepaalde bij punt *f* vallen, doch den gevorderden diensttijd van 8 jaren niet hebben volbragt, bekomen met hun paspoort een onderstand in eens, ten bedrage van de helft van het gagement over een jaar, vastgesteld voor den graad, waarnaar de belanghebbende zou kunnen worden gegageerd, indien hij ten minste acht jaren had gediend.

Deze onderstand wordt in Nederland, zonder verdere geneeskundige herkeuring, toegekend en betaald. Na verloop van een jaar kan dit op nieuw, op aanvrage van den belanghebbende, worden herhaald, mits hij overlegge een certificaat van goed gedrag van het bestuur zijner woonplaats, en wanneer door een geneeskundig onderzoek is erkend, dat hij buiten staat is door handen-arbeid in zijn onderhoud te voorzien.

Het gagement houdt bij overlijden op, van en met den 1en van het kwartaal, volgende op dat, waarin de gegageerde overleden is.

PENSIOENEN EN ONDERSTANDGELDEN VOOR WEDUWEN EN WEEZEN.

Jaarlijks worden aan de weduwen of kinderen van militairen, die in den strijd, of ten gevolge van bevolen dienst zijn gesneuveld, of binnen een jaar aan hunne wonden zijn overleden, de volgende pensioenen of onderstands-gelden toegekend, te weten:

aan de weduwen of de kinderen van:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een' militair opzigter der genie. . . . . *f* 200.—
„ adjudant-onderofficier, wapen-contrôleur bij de geweermakerschool. . . . . „ 200.—
„ magazijnmeester der artillerie 4e klasse. . . . „ 200.—
„ adjudant-onderofficier. . . . . „ 180.—
„ sergeant-majoor. . . . . „ 144.—
„ sergeant of fourier. . . . . „ 108.—
„ korporaal. . . . . „ 84.—
„ soldaat. . . . . „ 72.—
„ artillerie-werkman der 1e klasse. . . . . „ 144.—
„ „ „ 2e „ . . . . . „ 108.—
„ „ „ 3e „ . . . . . „ 84.—
„ leerling bij de Komp. art. werkl. . . . . „ 72.—

INVALIDENHUIS.

Te *Leiden* bestaat een Invalidenhuis, gesticht ten koste van het Fonds tot aanmoediging van de gewapende dienst. Het strekt den krijgsman tot eene schuilplaats tegen kommer en gebrek, wanneer hij in den oorlog verminkt of, op een' gevorderden leeftijd, van bestaanmiddel beroofd mogt wezen, of althans van vrienden en magen verstoken, bezwaarlijk van zijn pensioen alleen zou kunnen bestaan.

In het Invalidenhuis worden opgenomen, militairen beneden den rang van officier, die aanspraak op pensioen hebben.

Zij kunnen het Huis ten allen tijde verlaten.

De Invaliden houden eene eigene *menage*, en ontvangen daartoe eene bezoldiging, die geen 40 cent daags te boven gaat, benevens 5 oncen brood of de waarde van dien.

De onderofficieren en korporaals invaliden ontvangen daarenboven een jaarlijksch tractement, als: een sergeant-majoor *f* 50, een sergeant *f* 25, een korporaal *f* 8.

Hun pensioen vervalt aan het invalidenhuis; zoo het echter meer dan *f* 91 bedraagt, behouden zij dat meerder bedrag.

De invaliden worden kosteloos gekleed en uitgerust.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

KOLONIAAL MILITAIR INVALIDENHUIS.

Heeft in den laatsten tijd het loffelijk streven der Regering, om het lot van den soldaat te verbeteren en te veraangenamen, zich geopenbaard in menig voortreffelijken maatregel, dit geldt vooral ten aanzien van de krijgsmagt in Nederlandsch Indië.

Een treffend bewijs van hooge belangstelling en welwillendheid viel dat Leger te beurt, toen het Zijner Majesteit, onzen geeerbiedigden Koning, behaagde Hoogstdeszelfs landgoed *Bronbeek* ten geschenke te geven, tot de inrigting van een koloniaal militair Invalidenhuis.

De order, waarbij deze grootmoedige daad des Konings aan het Leger is kenbaar gemaakt, vindt men hierachter gevoegd. (Bijlage D.)

Reeds zijn achter het sierlijk lusthuis, ruime, nette gebouwen opgerigt.

Aan 600 Invaliden wordt daar een gemakkelijk, genoegelijk verblijf, eene onbezorgde toekomst bereid.

De voorwaarden van toelating, de wijze van beheer en de inrigting van dat Invaliden-hotel, zijn nog niet algemeen bekend; doch ik houd mij verzekerd, dat onze brave, Indische Invaliden het te *Bronbeek* stellig niet minder goed zullen hebben en er vrij wat aangenamer zullen zijn, dan Frankrijk's oude krijgers in het vermaarde Hotel des Invalides, te Parijs.

Ten besluite zij met een enkel woord gezegd, dat voor eervol ontslagen militairen in Indië dikwerf gelegenheid bestaat, om in eene Gouvernements-bediening of in eene burgerlijke betrekkking geplaatst te worden.

Ook zijn de voorbeelden talrijk, dat zij, door zich aan den landbouw of aan den kleinhandel te wijden, een ruim bestaan gevonden of zich een aardig fortuin verworven hebben.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij de Regering schijnt het voornemen te bestaan, om de vestiging in Indië, van Nederlanders en bijzonder van eervol ontslagen militairen aan te moedigen; en er was onlangs sprake van, om aan ieder soldaat, die een zeker aantal jaren goed gediend had en in de kolonie wenschte te blijven, bij zijn ontslag, een bouw gronds en een eigen huisje af te staan.

Op deze wijze zoude het Nederlandsch element in onze rijke overzeesche bezittingen worden uitgebreid, en het bloeijende JAVA eenmaal kunnen worden het INDISCH NEDERLAND!

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bijlage A.

MODEL A, 4.

No. OP HET STAMBOEK.

Ik (1)
als bevoegd volgens de bestaande bepalingen om, ten aanzien van het onderwerp dezer acte, het Rijk te vertegenwoordigen, verklaar te hebben aangenomen den persoon van (2)
om het Koningrijk der Nederlanden als Militair bij de Koloniale Troepen te dienen gedurende den tijd van (3) welke tijd zal gerekend worden in te gaan met den dag van inscheping naar zijne bestemming; — en ik (2) verklaar, mij door den persoon aan (1) te hebben doen aannemen tot gezegd einde.

Zijnde wijders de contractanten nopens de navolgende bijzondere voorwaarden overeengekomen:

1°. Dat het aan het Militair Bestuur hier te lande of in de Overzeesche Bezittingen vrij zal staan om, wanneer het mogt blijken, dat de aangenomene, vóór het aangaan van zijn tegenwoordig engagement, regterlijk veroordeeld is geweest wegens *eenvoudigen diefstal*, *bedriegelijke opligting of andere de goede trouw of eerlijkheid kwetsende misdrijven*, of wanneer gedurende zijnen diensttijd een

---

RENVOOIJEN. (1) Naam en voornamen van den werver of aanbrenger. (2) Idem van den geworvene. (3) (4) (5) In schrijfletters op te geven. (6) Handteekening van den werver of aanbrenger. (7) Idem van den geworvene. (2) De betrekking, waarvoor het engagement geschiedt. Indien het een reëngagement is, moet dit worden aangeduid. (9) *Geschikt* of *ongeschikt*. (10) Indien de onderzochte ongeschikt is, moet hier nog worden bijgevoegd: *uithoofde van* (de gebreken die hem ongeschikt maken). (11) In schrijfletters op te geven. (12) Handteekening van den Chef.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vonnis wegens dergelijk misdrijf tegen hem mogt worden uitgesproken, hem onmiddellijk uit de dienst te verwijderen, met of zonder paspoort, en alzoo zijne tegenwoordige verbindtenis te verbreken;

2°. dat, wanneer het blijkt, dat de aangenomene, die bij deze verklaart *ongehuwd* te zijn, wel *gehuwd* is, hij gedurende zijn loopend engagement niet als gehuwd zal worden beschouwd;

3°. dat, wanneer er, gedurende den diensttijd van den aangenomene, eenige interruptie van dienst door zijn toedoen mogt plaats hebben, hij zal gehouden zijn, den tijd, welke de interruptie heeft geduurd, over te dienen, na het verschijnen van den termijn, waarop anders zijne verbindtenis geeindigd zou wezen;

4°. dat deze overeenkomst geene verbindende kracht zal hebben dan nadat de aangenomene door den kommanderenden Officier van het koloniaal Werf-depôt zal gezien en goedgekeurd wezen;

5°. dat de aangenomene aanspraak zal hebben op eene som van (4) als handgeld, van wege het Rijk te betalen. (*)

En is hiervan te den (5) deze akte in drievoud opgemaakt en door den voornoemden werver en geworvene onderteekend; — zijnde voorts één exemplaar door den geworvene en twee door den werver behouden.

(6) (7)

(*) Wanneer de aangenomene geen handgeld vordert, moet de bepaling, daarop betrekking hebbende, worden doorgehaald en op den kant gezet: *De doorhaling van* (in letters invullen het aantal doorgehaalde woorden) *woorden goedgekeurd.* Deze aanteekening moet door den werver en den geworvene worden geparapheerd.

Wanneer hier of daar doorhalingen noodig zijn, moet op dezelfde wijze gehandeld en de paraaph gesteld worden door degenen, die het gedeelte, waarin de doorhaling geschiedt, onderteekenen moeten

Mogten in de akte of de verschillende verklaringen, enz., wijzigingen noodig wezen, dan moeten deze met een renvooi-teeken aangeduid, op den kant worden gesteld, met de almede geparapheerde aanteekening daaronder: *dit renvooi goedgekeurd.*

Indien op den kant geene genoegzame plaats voor de vermelding der doorhalingen of voor de renvooijen is, kunnen beide ook aan het einde vaa het stuk worden gesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

SIGNALEMENT van (2)

Vader	Aangezigt	Haar
Moeder	Voorhoofd	Wenkbraauwen
Geboren te	Oogen	Bijzondere teekenen
Den	Neus	
Laatst gewoond te	Mond	
Lang	Kin	

Van te voren gediend, waar en op welke wijze daarvan afgegaan.

Gedane veldtogten, bekomen wonden, uitstekende daden.

Uitnoodiging tot het doen van een geneeskundig onderzoek.

De ondergeteekende noodigt bij deze den eerstaanwezenden officier van gezondheid bij het garnizoen te , om den persoon van (2) hiervoren bedoeld, een geneeskundig onderzoek te doen ondergaan, en hieronder te vermelden, of hij al dan niet geschikt is, om als (8) bij de Koloniale Troepen te worden toegelaten.

Te den achttien honderd

Geneeskundige verklaring.

De ondergeteekende, eerstaanwezende officier van gezondheid bij het garnizoen te verklaart, naar aanleiding

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

der bovenstaande uitnoodiging, den persoon van (2) overeenkomstig de bestaande bepalingen onderzocht en denzelven (9) bevonden te hebben, om als (8) bij de Koloniale Troepen te worden toegelaten. (10)

Te den achttien honderd

Uitnoodiging tot het doen van een geneeskundig onderzoek.

De ondergeteekende, kommandant van het koloniaal werfdepôt, noodigt bij deze den eerstaanwezenden officier van gezondheid bij het garnizoen te om den persoon van (2) hiervoren bedoeld, een geneeskundig onderzoek te doen ondergaan, en hieronder te vermelden, of hij al dan niet geschikt is om als (8) bij de Koloniale Troepen te worden toegelaten.

Te den achttien honderd

Geneeskundige verklaring.

De ondergeteekende, eerstaanwezende officier van gezondheid bij het garnizoen te verklaart, naar aanleiding der bovenstaande uitnoodiging, den persoon van (2) overeenkomstig de bestaande bepalingen onderzocht, en denzelven (9) bevonden te hebben, om als (8) bij de Koloniale Troepen te worden toegelaten. (10)

Te den achttien honderd

De ondergeteekende, kommandant van het koloniaal werfdepôt, verklaart den hierbovengenoemden aangenomene (2) te hebben gezien en goedgekeurd, en mitsdien het vorenstaand engagement aan te nemen en te bekrachtigen, nadat hetzelve aan genoemde (2) duidelijk is voorgelezen.

Te den (11) (12)

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BIJLAGE B.

MILITAIRE WILLEMS-ORDE.

UITTREKSEL UIT HET KONINKLIJK BESLUIT VAN DEN 30ⁿ APRIL 1815, Nº. 5, HOUDENDE INSTELLING VAN DEZE ORDE.

Art. 6. Het versiersel der orde zal bestaan in een wit geemailleerd kruis met acht gouden geparelde punten. Op de armen van het kruis de woorden: *voor Moed, Beleid, Trouw.* Over hetzelve ligt het Bourgondische kruis, bestaande uit groene laurierstokken, zaam verbonden door den gouden vuurslag; op de tegenzijde vervangen door een blaauw geëmailleerd medaillon, waarop in het midden van een laurierkrans **W**, alles gedekt door eene gouden Koninklijke Kroon.

Het lint Oranje met twee smalle donker blaauwe strepen.

(De Ridders der 4ᵉ Klasse, dragen een kleiner ordens-teeken, hebbende de punten, vuurslag en kroon in zilver, aan een lint een vinger breed aan het knoopsgat.)

Art. 8. De militairen te water en te lande, die geen officiers rang hebben, krijgen, wanneer zij tot Ridders van de vierde rang benoemd worden, eene verhooging van inkomen, gelijk staande met de helft van de soldij, welke door hun op het oogenblik hunner benoeming wordt genoten. De soldij zal worden verdubbeld voor diegene der voormelde militairen welke tot Ridders van de derde klasse mogten worden benoemd.

UITTREKSEL UIT HET REGLEMENT VAN ADMINISTRATIE EN DISCIPLINE VOOR DE MILITAIRE WILLEMS-ORDE.

Art. 1. Daar het getrouw en wel nakomen zijner pligten van ieder krijgsman met reden kan gevorderd worden, en hem aanspraak geeft op de algemeene achting, niet op bijzondere belooningen, zoo worden alleen voor *uitstekende krijgsdaden*

PERPUSTAKAAN NASIONAL

op de *Militaire Willems-Orde* aanspraak gevende, gehouden, de zoodanigen welken hadden kunnen worden nagelaten, zonder zich even daardoor aan pligtverzuim schuldig te maken, en welken dus eenen meer dan gewonen graad van moed, beleid en trouw openbaren.

Art. 2. Aan dezen algemeenen regel zullen getoetst worden alle bijzondere krijgsdaden door welke men meenen zoude op de *Militaire Willems-Orde* aanspraak te kunnen maken, doch welke die belooninig slechts verdienen, wanneer zij het uitwerksel zijn geweest van uitstekende moed, beleid en trouw; als, bij voorbeeld: het winnen van veld- en zeeslagen, het nemen van vestingen, schepen, sterke positien, redouten, batterijen, stukken geschut, vaandels, standaarden en andere eereteekens, het voordragen en helpen uitvoeren van plans van operatien, het verdedigen van plaatsen, posten, schepen, het met chaloupes aanvallen, enteren en veroveren van vijandelijke schepen in eene haven of baai, het door eigen handen gevangen nemen of des noods afmaken van verre in rang boven den uitvoerder verhevene personen, het beschermen, beveiligen en hernemen van verre in rang boven zich zijnde chefs, het ter hulp snellen van bedreigde punten, het nemen en verwoesten van vijandelijke magazijnen, transporten, krijgskassen, het eerst beklimmen van bressen, het eerst overspringen op geënterde schepen, het eerst invallen in een bestormd wordende redoute of batterij, het zich eenen weg banen, door grootere magt omsingeld zijnde en andere daden met eenige der bovengemelde van gelijken aard.

Art. 22. De onderofficieren, soldaten en matrozen bekomen de decoratie uit handen van den bevelhebber van hun korps of schip, het geheele korps onder de wapenen, of wel de équipage op het dek vereenigd zijnde, bij welke gelegenheid de kommanderende officier eene gepaste aanspraak aan de gedecoreerd wordende doet, en eene andere aan het gezamenlijke korps, ter aanmoediging om meerdere eereteekens te verdienen.

Art. 23. Op den dag welken de onderofficier of soldaat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wordt gedecoreerd, zal hij aan de officiers tafel van zijn corps of van zijn chef ter maaltijd worden genoodigd en toegelaten.

Art. 30. Een gedecoreerd onderofficier, soldaat of matroos, schildwachten passerende, zullen dezelve voor hem het geweer aantrekken en in het algemeen dezelfde honneurs aan hem, als aan eenen officier bewijzen.

Art. 35. Bij het overlijden van Ridders, zal het ceremonieel der begrafenis altoos voor eenen graad hooger, dan die zij in de armee of marine bekleeden, plaats hebben, derzelver decoratie zal voor het laatst op het kleed dat het lijk bedekt, prijken; en de hoeken des kleeds zooveel doenlijk gedragen worden door gedecoreerden; de Ridders die tot het korps behooren, zoo het een onderofficier of soldaat is, zullen het lijk volgen; indien een officier met de orde van de 3e klasse versierd is, alle Ridders die bij de brigade, het kantonnement of in het garnizoen tegenwoordig zijn; en bij de Kommandeurs en Grootkruizen alle de ridders van de armee of vloot, voor zoo verre hiertoe geene voor de dienst schadelijke verplaatsing vereischt wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bijlage C.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, van den 5en Junij 1855, N°. 1, is het voorschrift omtrent de examens en het bevorderen tot tweeden luitenant bij het Oost-Indisch leger vastgesteld.

Daarvan luidt:

Art. 1. Om tot tweeden Luitenant bij het Oost-Indische leger te kunnen worden bevorderd moet een voldoend examen zijn afgelegd, enz.

Art. 2. Ongehuwde onderofficieren kunnen zich aanmelden om tot het examen te worden toegelaten, indien zij, te rekenen van den vollen ouderdom van 16 jaren, ten minste onafgebroken *vier* jaren hebben gediend, waarvan *twee* als onderofficier; in welken graad zij, voor zooveel de hoofdwapens betreft, hunne dienst moeten hebben verrigt bij den troep (de kompagnie of het eskadron); — op den 1en der maand waarin het examen wordt afgenomen, den ouderdom van 29 jaren niet hebben overschreden; en wegens hun gedrag, militair voorkomen, beschaving en dienstijver geoordeeld worden geschikt te zijn, om tot bevordering tot officier in aanmerking te komen.

Daar het examen voor andere wapens dan de Infanterie, slechts wat bijzondere of meerdere kennis van sommige vakken betreft, verschilt van dat voor de Infanterie, wordt hier alleen opgegeven, waartoe het laatste zich uitstrekt, als:

1°. Talen.

Eene genoegzame kennis der *Nederduitsche* taal, om zich daarin te kunnen uitdrukken, in voege als den beschaafden man eigen is, het kommando goed te voeren, de instructie der manschappen wel te leiden, en de noodige verklaring te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kunnen geven, orders over te brengen en die behoorlijk te kunnen schrijven.

Het spreken der *Maleische* taal wordt gevorderd en de kennis der *Javaansche*, *Fransche*, *Hoogduitsche* of *Engelsche* talen zal als eene aanbevelenswaardige kundigheid worden aangemerkt.

2°. Schrijven.

Eene goede, leesbare, vaardige hand, blijkbaar uit het maken van kleine opstellen, militaire rapporten en staten, waarin orde, duidelijkheid en netheid moeten in acht genomen zijn.

De kandidaat zal onder n°. 1 en 2 bewijzen van bekwaamheid moeten afleggen, door een te dicteren opstel, zonder grove taalfouten te schrijven en over te zetten in de talen die hij mogt hebben opgegeven.

3°. Geschiedenis.

Een algemeen overzigt der geschiedenis, blijkbaar uit de kennis van derzelver verdeeling in oude, middel en nieuwe geschiedenis met hare tijdvakken, alsmede de voornaamste personen en groote gebeurtenissen, die een beduidenden invloed gehad hebben op het bestaan der volken, vooral van die, wier lotgevallen in verband staan met die der *Nederlanden*.

De geschiedenis der *Nederlanden* meer uitvoerig en tijdrekenkundig, vooral wat betreft het ontstaan en de verandering der verschillende regeringsvormen en de oorlogen, die daaruit ontsproten zijn. De aspirant moet hierbij weten de oorzaken, waardoor ons vaderland somtijds een deel van vreemde Monarchiën heeft uitgemaakt, en op welke wijze het zijne zelfstandigheid heeft herkregen, echter zonder hieromtrent in bijzonderheden te treden.

Verder de vestiging en uitbreiding van het Nederlandsche gezag in *Indië*.

4°. Aardrijkskunde.

De wis- en natuurkundige aardrijksbeschrijving, zonder in

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

berekeningen te treden; van de staatkundige, meer bepaald de landen van *Europa* met hunne koloniën. De geographie van *Nederland* en zijne Overzeesche bezittingen meer gedetailleerd, en wel bepaaldelijk weten op te geven en aan te wijzen onze Oost-Indische bezittingen met betrekking tot derzelver ligging, verdeeling, civiel- en militair bestuur, groote rivieren, voornaamste bergen, hoofdwegen, zeeplaatsen, permanente versterkingen, producten, enz.

5°. Cijferkunst.

Bevattende:

a. de oorsprong der getallen, derzelver behandeling en gebruik;
b. de behandeling der grootheden, welke in geheelen, deelen en minderdeelen zijn uitgedrukt;
c. de eenvoudige eigenschappen der getallen;
d. de behandeling der gewone en tiendeelige breuken;
e. het metrieke stelsel van maten en gewigten;
f. het trekken van den tweeden en derden magtswortel uit getallen;
g. de gewone, aaneengeschakelde en zamengestelde evenredigheden, toegepast op vraagstukken van militairen aard.

6°. Stelkunst.

Eenige grondbeginselen, als:

a. de verklaring van het stelkundig teekenschrift;
b. de behandeling der geheele stelkundige vormen;
c. de behandeling der gebroken stelkundige vormen;
d. het oplossen van bepaalde vergelijkingen in den eersten graad met één en twee of meer onbekenden.

7°. Meetkunst.

Eenige grondbeginselen, bestaande in:

a. algemeene bepalingen;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. eigenschappen van de regte lijn en cirkel-omtrek;
c. over den loodregten en schuinen stand der lijnen;
d. de evenwijdige lijnen;
e. de eenvoudigste eigenschappen der drie- en veelhoeken;
f. de formules der inhouden van regelmatige vlakken en ligchamen.

8°. Werkdadige Meetkunst.

Eenige praktische kennis der werkdadige meetkunst, waardoor de kandidaat met behulp van de eenvoudigste meet-instrumenten, namelijk de baken, meetketting, winkelkruis en zakboussole, of wel op de pas- en oogmaat eene figurative schets van een klein terrein kan vervaardigen.

9°. Reglementen.

a. de inwendige dienst;
b. de garnizoensdienst;
c. de soldaten-, pelotons- en bataillons-school;
d. het reglement op het tirailleren en schijfschieten;
e. het reglement op de krijgstucht;
f. het reglement op de administratie der landmagt, voor zoover de kompagnies-administratie betreft.

De aspirant zal verder praktisch doen blijken, dat hij goed instructeur der soldaten- en pelotons-school is, en zijne verpligtingen als pelotons-kommandant in de bataillons-school weet uit te voeren.

10°. Militaire regtspleging.

Een algemeene kennis van het militair wetboek, doch meer bijzonder van dat gedeelte hetwelk de regtspleging bevat en van den 1sten, 2den en 10den titel van het Crimineel wetboek.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

11°. Velddienst.

Het hiervan handelende werkje van den kapitein *van Mulken*, moet ook, eenigzins op Indië toegepast, gekend worden.

12°. Artillerie wetenschappen.

Eene algemeene kennis van de in het veld gebezigde vuurmonden, en hunne schootsverheden, de theorie der kogelbaan, de benamingen der schoten en worpen.

Eene meer bepaalde kennis van de draagbare vuur- en blanke wapenen, derzelver inrigting, onderhoud en uitwerking, alsmede van de vervaardiging en het onderhoud van het buskruid en van de patronen voor draagbare vuurwapenen.

13°. Fortificatie.

A. *De veldverschansing.*

De kennis van het profiel en tracé der eenvoudige veldwerken, derzelver opwerping, bekleeding en de aanwending van werken, die tot hare versterking worden aangebragt, alsmede de aanval en verdediging derzelve.

B. *De duurzame versterkingskunst.*

De kennis van het doel en de eigenschappen der vestingen, de bestanddeelen van een vestingfront, en de benamingen van de belegeringswerken.

Tot regt verstand van het vorenstaande, is nog aan het Leger bekend gemaakt:

Dat de aspirant die in de krijgskundige vakken goed, doch in enkele minder belangrijke vakken, niet volkomen heeft voldaan, niet behoeft aangemerkt te worden, als in het examen te hebben gefaald.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bijlage D.

Afschrift.

ALGEMEENE ORDER VOOR HET LEGER.

De Minister van Oorlog,

Ontvangen hebbende eene missive van den Minister van Koloniën van den 30sten der vorige maand, N°. 34, houdende mededeeling dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, Hoogstdeszelfs landgoed *Bronbeek*, gelegen aan den Velperweg nabij *Arnhem*, ten geschenke te geven tot de inrigting van een Koloniaal Militair Invalidenhuis;

Heeft voor zooveel de Landmagt betreft, het genoegen dat nieuwe en uitstekende bewijs van 's Konings hooge belangstelling in alles wat het militaire betreft en waardoor den ouden en voor den vijand gewonden soldaat van het leger in 's Rijks overzeesche bezittingen, eene onbezorgde toekomst wordt bereid, ter kennis van het leger te brengen, in het vertrouwen dat de grootmoedige schenking van den koninklijken Beschermheer van het Koloniaal Militair Invalidenhuis, ook bij het leger hier te lande op hoogen prijs zal worden gesteld, en dat het bemoedigend vooruitzigt, hetwelk thans voor den invalide der koloniale Landmagt, als eene belooning voor bewezen diensten is geopend, bij het leger den lust levendig zal houden om bij het leger in *Indië* te gaan dienen, dat zoo menigvuldige blijken geeft van moed, beleid en trouw.

De Chefs der korpsen worden uitgenoodigd, deze Algemeene Order voor het Leger op drie achtereenvolgende appèls aan hunne onderhoorigen te doen voorlezen.

's Gravenhage, den 8 Augustus 1859.

(was get.) VAN MEURS.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bijlage E.

OPGAVE van de verschillende plaatsen waar gelegenheid bestaat om zich voor de Koloniale dienst te verbinden, en van de Autoriteit bij wien men zich, tot dat einde, kan aanmelden. [1])

GEWESTEN.	Plaatsen waar men zich kan engageren.	Autoriteit, met de Koloniale werving belast, bij wien men zich moet vervoegen.
Noord-Brabant.	's Hertogenbosch.	De Plaatselijke Kommandant.
	Breda.	idem.
	Grave.	idem.
	Bergen op Zoom.	idem.
	Willemstad.	De Garnizoens Kommandant.
	Geertruidenberg.	idem.
	Woudrichem.	idem.
Gelderland.	Nijmegen.	De Plaatselijke Kommandant.
	Arnhem.	De Garnizoens Kommandant.
	Zutphen.	idem.
	Kampen.	idem.
	Doesborgh.	idem.
	Loevestein.	idem.
	Harderwijk.	De Kommandant van het koloniaal werfdepôt.
Zuid-Holland.	's Gravenhage.	De Plaatselijke Kommandant.
	Delft.	De Garnizoens Kommandant.
	Leijden.	idem.
	Gouda.	idem.
	Gorinchem.	idem.
	Dordrecht.	idem.
	Woerden.	idem.

[1]) Opdat ieder kunne beoordeelen, naar welke plaats hij zich het gemakkelijkst kan begeven, om dienst te nemen; en om nog duidelijker te maken hetgeen op bladz. 7 van dit werkje is gezegd, wordt bovenstaande opgave daaraan toegevoegd. De Schr.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

GEWESTEN.	Plaatsen waar men zich kan engagéren.	Autoriteit, met de Koloniale werving belast, bij wien men zich moet vervoegen.
Zuid-Holland.	Brielle.	De Garnizoens Kommandant.
	Rotterdam.	De pl. Adjudant, fungerend Plaatselijke Kommandant.
	Hellevoetsluis.	idem.
Noord-Holland.	Amsterdam.	De Plaatselijke Kommandant.
	Haarlem.	De Garnizoens Kommandant.
	Den Helder.	idem.
	Hoorn.	idem.
	Naarden.	idem.
Zeeland.	Middelburg.	De Garnizoens Kommandant.
	Vlissingen.	idem.
	Veere.	idem.
	Sluis.	idem.
	Neuzen.	idem.
	Breskens.	idem.
Utrecht.	Utrecht.	De Garnizoens Kommandant.
	Amersfoort.	idem.
Friesland	Leeuwarden.	De Garnizoens Kommandant.
Overijssel.	Zwolle.	De Garnizoens Kommandant.
Groningen.	Groningen.	De Garnizoens Kommandant.
	Delfzijl.	idem.
Drenthe.	Assen.	De Garnizoens Kommandant.
Limburg.	Maastricht.	De Plaatselijke Kommandant.
	Venlo.	idem.
	Roermond.	De Garnizoens Kommandant.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

